

Enhavo: Adoro kaj mesaĝo de Kristnasko, Valoroj de genepoj, Estu kredema, Skokova legendo, Metodo konvinkpova, Diversaj citaĵoj

Sed malmultaj scias, ke – se l' mond' mencias
tiun sanktan Nomon, Lin ĝi ne konscias –
Kristo, la Mesio de l' plej bona Dio,
venis al la mondo, alta kun misio:

montris Li la vojon por atingi ĝojon
veran kaj forlasi jam la lastan fojon
dubojn kaj eraron de l' malbon' la maron
kaj per sinofero servi la homaron.

A large, intricate, three-dimensional star structure made of thin, dark, interconnected lines, resembling a complex geometric or fractal design. The structure is composed of many small, interconnected triangles and polygons, creating a dense, web-like pattern. The overall shape is a five-pointed star, but the internal structure is highly complex and non-linear. The lines are dark, possibly black or dark brown, and the structure is set against a plain white background.

Antoni Grabowski

Rememoro pri la unua Kristnaska festo en libereco.

Unun el la plej belaj festoj – Kristnaskon – ni povis ĝui en la jaro 1989, kiam post neatenditaj eventoj, venis ŝanĝo. Kaj homoj povis konsciiĝi, ke la nova vivperiodo proponas pli valorajn travivaĵojn eĉ rilate al Kristnasko.

Dum multaj jaroj oni parolis pri Kristnasko kiel pri festoj de paco kaj trankvilo, nenion pli detalan. En la lernolibroj tiu ĉi temo ne aperis, nur popolverŝaĝoj, sed tiuj ne rilatis al la naskiĝo de Jesuo Kristo. Neniu kristnaska motivo. Modernaj tiam estis la kantetoj kiel „Kristnasko Kristnasko alvenas jam“, kiu la sencon de la festotagoj fakte malestimigis.

Certe, iuj instruistoj tamen la sencon de Kristnasko scipovis klarigi, ili havis eĉ la kuraĝon kanti kristnaskajn kantetojn. Sed tiu agado estis por ili danĝera, tia instruisto estis evitinda.

Kaj tiam, antaŭ la jarfino 1989, venis ŝanĝo, ne nur en nia lando. Ni spiroblovis liberecon kaj spontane ni preparis kune kun infanoj por publiko kristnaskan koncerton – kun vera kristnaska temaro. Kun prologa parolo pri la urbo Betlehemo, pri glora naskiĝo de Jesuo, kaj kun vere, koncernaj kristnaskaj kantoj.

Surprizo por ni estis, ke la kantetojn konas ĉiuj – kantis infanoj, gepatroj, kaj ceteraj vizitantoj. Dum la ferma kanto „Naskiĝis Jesuo Kristo“ ĉiuj ekstaris, kun larmoj en la okuloj kantis kaj ankoraŭ longan tempon kortuŝplene ĝuis neatenditan travivaĵon de la Vero. Do, la pasinta reĝimo en nia nacio ĉion ne prem-sufokis.

Jarka Lasoňová, tradukis Pavel Nechvíle

Tiujn ĉi valorojn niaj genepoj jam preskaŭ ne povos distingi!

En kvalit-koncerna sfero la antaŭaj generacioj distingadis la t.n. „Sep plej gravajn pekojn“: Malhumilecon, avarecon, enviemon, koleremon, adultemon, malmoderecon kaj mallaboremon.

Iom post iom la enhavo de ili ŝanĝiĝis en la nunan version, jene: el malhumileco fariĝis salubra memkonscio, el avareco estas leĝo de ekonomio, malmodesteco rangaltiĝis en pli altan vivnivelon, envio en batalon pri justeco, koleremo en sanan reagon kontraŭ erara agado de aliaj homoj kaj mallaboremo ŝanĝiĝis en prokrastemon.

Kaŭze de tiu ĉi moderna nomenklatureto la malnova kontinento liberiĝis de gravaj deliktuloj. Ni aldonu ankoraŭ aliajn, nun jam nemulte konatajn, preskaŭ arĥaismajn nociojn kiel: kruduleco ŝanĝita en liberecon de esprimado, priŝtelado difinita kiel libera negocado, malzorga edukado de infanoj kiel eblo de propraj opinioj de posteularo, malestimo al konvencioj estas transformita en venkon de natureca prudento kaj likvidon de pozitivaj valoroj ni prenas kiel liberiĝon je antaŭjuĝoj, – do ni troviĝas en la aktuale al ni konata medio meze de Eŭropo.

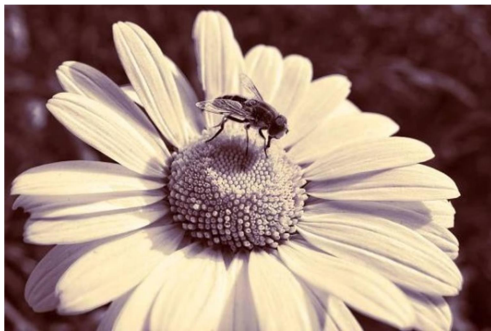
Tion mi kompletigos per tio, ke: libereco estis rangaltigita en obstinon de unuopuloj, toleremo transformiĝis en cedadon al malbono kaj senerareco en devigan ideologian koridoron.

MUDr. Jaroslav Maxmilián Kašparů, tradukis Josef Hron

Estu kredema - sed ne fidema

... konata proverbo – sed ni ne ĉiam praktikas ĝin...

Tial ofte fariĝas situacioj ĉu (mal)bonhumuraj, ĉu (mal)bonhumoraj, ĉar la vortoj, kiuj en la nacia lingvo estas "ĉemane", proponas sin tiel afable, trudeme, ne ĉiam estas la amikoj bonaj – ofte ili estas amikoj falsaj... Ni ĉiuj tiajn situaciojn spertis... Tial mi rekomendas: senĉese rigardu en la vortaro(j)n! Plejparte oni ekridetas pri sia propra "stulteco", kelkfoje eĉ instruiĝas...

Iam elstaras grava demando: Ĉu la esprimo, kiu troviĝas, oficiale, en la vortaro, estas ĝusta, vera, taŭga... Tiam oni fariĝas ioma "harfendisto", kiu solvas la problemon: ĉu uzadi la vortarvorton, aŭ proponi, laŭ sia opinio, "pli ĝustan".

En tia situacio troviĝas mi. Jen la ekzemplo: la ĉeĥa vorto "**kopretina**" estas "lekanto" – tuj respondas ĉiuj (sciantoj) (latine *Chrysanthemum leucanthemum* L, ssp. *triviale*). Kaj "**kopretinka**" – malgranda lekanto – jes, "*lekanteto*", ĉu ne??

Kaj kiel la ĉeĥa vorto "**sedmikráška**" (chudobka)?... ankaŭ tuj ĉiuj scias, ke tio estas "*lekanteto*", ĉar ĝi troviĝas en PIV. (Latine *Bellis perennis*). Do, ni havas du esperantajn esprimojn – du "*lekantetojn*".

Imagu la situacion: en la familio estas eble 14-jara filino, kiu nomiĝas MARIA. Post tiom longa tempopaso naskiĝas bebo (tio estas ofta evento nun, ĉu ne?) – kiu de la unua momento tiom similas al MARIA (kiam ŝi estis bebo), ke ĉiuj entuziasmiĝas:

Ni nomu ŝin MARINJO (MANJO) - Maruška! En la absurdaĵo ni ne plu daŭrigu...

Rilate la koncernajn nomojn de la plantoj – mi ankaŭ ne dubis – ĝis mi trovis, ke J. Drahotová (dankon al ŝi!) tradukis la vorton "lekanteto" tute nature, laŭ botanik-sisteme: *beliso*. Kiu ankaŭ troviĝas en PIV! Ili ambaŭ devenas el la granda familio Asteracoj (do, ili havas komunajn gepatrojn..).

Rim.: Per jena artikoleto mi neniel dubigas la PIV-esprimojn (ĉar ili ne estas malĝustaj, ĉi-rilate), mi nur klarigas, en kiu "privata kaŭzo" oni povas troviĝi ĉe tradukado.

Margit Turková

Skokova legendo rilate al Kristnasko

Proksimiĝis Kristnasko. Iu viro, amatora fiŝkaptisto el la vilaĝo Březina (proksime de Skokovy), iris al la lago de Žabakor por ŝteli karpon. Okazis feliĉa hazardo, kaj li kaptis oran fiŝeton. Sed la fiŝeto ne konis la ĉeĥan lingvon, ĝi estis Esperanta ora fiŝeto. Bonŝance ĝi posedis malgrandan ĉeĥ-esperantan vortaron de la aŭtoro Hromada kaj povis al la fiŝkaptisto sciigi: „Mi estas ora fiŝeto kaj se vi ne formanĝos min, mi plenumos al vi unu deziron.“ (Nur unu, ĉar la fablo estus tro longa.)

La viro estis saĝa homo kaj petis permeson de la fiŝeto, konsiliĝi pri tio kun sia edzino Jaruš. Dum la fiŝeto tradukadis al si lian peton, la viro rapide kuris hejmen kaj demandis la edzinon, kion peti de la ora fiŝeto. Ŝi ĝuste plenumis la taskon pri nobelaro,

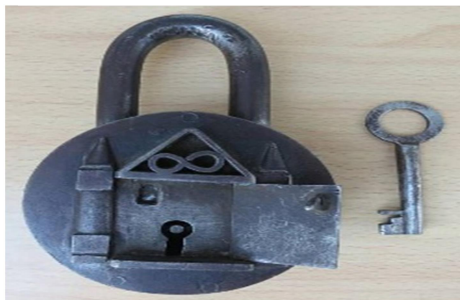
ĉar ŝi studis „en la universitato de la tria aĝo“ kaj senpripense diris: „Petu, ke ĝi donu al ni kastelon, similan kiel havas Schwarzenberg, sed pli grandan.“

La viro preskaŭ senspire alkuris ĝustatempe kaj kriis al la fiŝeto: „Žena chce zámek, tak jí ho dej!“ (La edzino deziras posedi kastelon, prisorĉu ĝin!) La fiŝeto kun lastaj fortoj trovis en la vortaro la vorton „zámek“, svingis per vosto kaj malaperis. Sur la bordo kuŝis granda seruro kun ŝlosilo. Ĝi tie kuŝas ĝis nun.

ĉeĥe:

zámek = kastelo

zámek = seruro

Jindřiška Drahotová

Pri la metodo konvinkpova

En la pasintaj tempoj pendis en antaŭĉambroj batvipoj, kaj la zono de pantalonoj havis kroman funkcion edukcelan. Ĝia signifo malgrandiĝis ne nur pro la invento de la ŝelko, sed ankaŭ ĉe alveno de progresaj elementoj en la edukado de infanoj en antaŭlerneja aĝo. Hodiaŭ ni uzas konvinkpovan metodon; ĝi estas metodo peniga, sed la sukcesoj estas surprizaj.

Mi skribos al vi pri tio, kiel ni rompis la fenestron. Ne ni, sed li rompis ĝin kaj ĝi estis la unua fenestro en la vivo de tiu infano.

Kompreneble la bruoj de la rompita vitro sur nia korteto sonis ege laŭte. La vitroj kuŝis sur la tero kaj la estrino stariĝis sur ili per sia nuda piedo. „Mia Dio!“ ekkriis la estrino, „la homo devus ĉi tie eĉ gardi fremdajn infanojn! Neniu edukas ilin, ĉiu devas senĉese kunsidi!“ Kaj tiam ni vidis la neceson de edukado. Ĝis nun ni tie vivis trankvil-maniere, sed nun eniris inter nin – kiel oni diras – la vivo mem.

„Kiu vi estas?“ mi demandis. „Mi estas infano,“ li respondis. „Ĉu vi scias, ke ankaŭ mi estis infano?“ „Kaj ĉu vi estis bela aŭ malbela infano?“ „Ne cerbumu,“ mi diras „kompreneble, ke mi estis bela infano“ „Ne prokrastiĝu, mi volas kun vi paroli. Vi havas feliĉon, ke vi vivas en la nova tempo, kiam oni kun la infanoj parolas, ĉar kun mi neniu parolis. Mi havis paĉjon, kiu portis rimenon...“ La knabo interesiĝis, ĉu la rimeno estis porsoldata. „Ne,“ mi diras „ĝi estis civila, sed mi tion diras pro tio, ke vi komprenu, ke nun oni edukas infanojn tute alie. Vi hodiaŭ vivas kiel neniam antaŭe, ĉar oni pri vi kalkulas por estonteco. Kaj – kial vi povis pensi, ke mi estis malbela infano?“ „Mi tion ne pensis, vi plaĉas al mi.“

„Nu, vidu,“ mi daŭrigis celkonscie. „Tiel ĝi estas. Ni gvidas vin por krediĝi ideon kaj vi ne aprezas tion. Hodiaŭ havas la infanoj plenrajtecon. Ni parolas kun vi kiel kun plenkreskulo kaj klarigas al vi aferojn patrece, afable... ne skuiĝu damne!! Sidu rekte, kiam mi parolas kun vi!“ „Jes,“ li diris humile kaj rektiĝis.

„Do, vi vidas,“ mi daŭrigis „kion vi tagmanĝis?“ Li havis terpomajn knedlojn. „Rigardu, terpomajn knedlojn. Tion vi diras nur tiel parenteze. Ĉu vi scias, kion por ni signifis terpomaj knedloj?“

„Mi“ – li diras. „Paĉjo...“ „Ne interrompu“ mi diras, „vi estas feliĉa, ke vi naskiĝis antaŭ 5 jaroj. Eble, se vi naskiĝus pli frue, vi fartus alie. Nun ni volas vin gvidi pere de konvinkpova metodo. Sed — kial vi pensis, ke mi estis malbela infano?“

„Paĉjo“ denove li komencis preskaŭ plende „Kion vi volus?“

„Paĉjo, ĉu vi ne povus doni al mi hodiaŭ esceptokaze frapon?

Mi jam tre hastas – ni ludas pri garaĝo“.

Ludvik Aŝkenazy, tradukis Jarmila Rýznarová

Diversaj citaĵoj

Via amokapablo scipovas sekure gvidi vin trans ĉiujn obstaklojn. Provu ekkredi tion!

Inteligenta homo scias, kiam kaj kie li ĉesas esti prudenta.

(Tetreau)

Por ke la homo povu esti feliĉa, devas ĉiam io manki.

(Helvetius)

Se vi volas havi malmulte da tempo, faru nenion.

Ne parolu longe, ĉar la vivo estas mallonga.

Kiu serĉas amikojn sen eraroj, restos sen amikoj.

Vi devas multe lerni, ke vi ekkonu, kiel malmulte vi scias.

Eraroj faras homon simpatia. (J.W.Goethe)

La plej bela eco de virino estas silento. (Seneca)

Malfeliĉoj venadas ĉevalrajde, foriradas piedire.

Dediĉu pli da amoplena prizorgo ankaŭ al vi mem.

red.